

Vuoden 2024 talousarvion ja
vuosien 2025–2026 taloussuunnitelman
laadintaohjeet

Sisällysluettelo

1. YLEISTÄ KUNTIEN TALOUSTILANTEESTA.....	3
2. MYNÄMÄEN KUNNAN VUODEN 2023 TALOUSARVIO JA VUOSIEN 2024–2025 TALOUSSUUNNITELMA	8
2.1. Mynämäen kunnan taloudellinen tilanne.....	8
2.2. Sote-uudistus ja muut Mynämäen kunnan talouteen vaikuttavat tekijät	8
2.3. Kuntastrategia ja tavoitteet	9
2.4. Kriisikuntakriteerit ja ns. keltaiset valot	10
2.5. Talousarvion sitovuus	11
2.6. Henkilöstömenot	11
2.7. Verotulot.....	12
2.8. Valtionosuudet	13
3 VUODEN 2023 TALOUSARVION RAAMI	13
4 AIKATAULU	15
5 TALOUSARVION LAADINTAOHJEET HALLINTOKUNNILLE.....	16
5.1. Lautakuntien talousarvioesitykset	16
5.2. Sisäisten erien budjetointi	16
5.3. Toimintatuottojen budjetointi	17
5.4. Palkkojen budjetointi	17
5.5. Sosiaaliturva- ja eläkevakuutusmaksujen budjetointi.....	17
5.6. Investointien budjetointi	18
5.7. Muut budjetointiohjeet.....	18
6. LIITTEET.....	19
6.1. Talousarvion käyttötalousosa	19
6.2. Talousarvion sitovuustaso 2023	20
6.3. Investointien hankesuunnitelma.....	21

1. YLEISTÄ KUNTIEN TALOUSTILANTEESTA

Kuntatalouden tilikauden tulos säilyi heikkenemisestä huolimatta vahvana vuonna 2022

Kuntatalouden tilikauden tulos heikkeni vuonna 2022 edellisestä vuodesta ollen kuitenkin 1,2 mrd. euroa positiivinen. Kuntatalouden vahvaa tulosta selittävät työllisyyden ja talouden suotuisa kehitys ja siitä seurannut verotulojen kasvu. Toiminnan ja investointien rahavirta heikkeni hieman edellisestä vuodesta päätyen 460 milj. euroa negatiiviseksi. Toiminnan ja investointien rahavirtaa vahvisti kertaluonteisesti kuntien huomattavat myyntivoitot sekä Helsingin kaupungin liikennelaitoksen yhtiöittäminen.

Kuntatalouden vuosikate säilyi vahvana edellisvuoden tapaan. Vuosikate heikkeni 4,2 mrd. euroon eli 450 milj. eurolla edellisvuodesta, mutta riitti kattamaan kuntatalouden nettoinvestoinnit ja poistot. Vuosikatteen heikkeneminen johtui toimintakulujen, etenkin palveluiden ostojen, voimakkaasta kasvusta. Samanaikaisesti toimintatuotot laskivat kunnissa ja kasvoivat hyvin maltillisesti kuntayhtymissä. Yhtenä selittävänä tekijänä on valtion korona-avustusten pienentyminen edellisestä vuodesta, vaikka välittömät koronakustannukset kompensoitiin kunnille ja kuntayhtymille myös vuonna 2022. Yhä useamman kunnan ja kuntayhtymän vuosikate oli negatiivinen. Alijäämäisten kuntien määrä kuitenkin laski edellisvuodesta. Vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden perusteella ei uusia arviointimenettelyjä kuntakonsernitasolla tulisi alkamaan vuonna 2023. Sen sijaan kuntien taseen kertyneen alijäämän perusteella olisi alkamassa 1–2 arviointimenettelyä.

Kuntien nettoinvestoinneissa tapahtui selkeä lasku edellisvuoteen, mikä johtui suurista investointihyödykkeiden luovutustuloista. Kuntayhtymien nettoinvestoinnit kasvoivat puolestaan merkittävästi edellisvuodesta. Kasvu selittyy yksinomaan sairaanhoitopiirien investointien kasvulla, kun taas muilla kuntayhtymillä investoinnit olivat jopa lievässä laskussa. Kuntatalouden lainakanta oli vuoden 2022 lopussa 24,5 mrd. euroa. Lainakannan kasvu hidastui selkeästi viime vuosien vauhdista. Lainakannan kasvu syntyi kuntayhtymissä, erityisesti sairaanhoitopiireissä, sillä kuntien lainat supistuivat.

Kiihtyvä eriytymiskehitys luo paineita kuntien toimintaan ja talouteen

Suomen hajanainen kuntarakenne, väestön ikääntyminen ja syntyvyyden lasku ovat johtaneet kuntakentän eriytymiseen, joka uhkaa edelleen kiihtyä tulevina vuosina, jos väestörakenteen muutos jatkuu ennustetun kaltaisena. Eriytymiskehitys vaikeuttaa kuntien lakisääteisten tehtävien toteutusta taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväällä tavalla. Se myös vaikeuttaa kuntatalouden ohjausta sekä kunnille annettavien tehtävien ja velvoitteiden vaikutusten arviointia. Mitä suuremmat olosuhde-, tarve- ja tulopohjaerot kuntien välillä muodostuvat, sitä vaikeampaa valtionosuusjärjestelmällä on tasata eroja siten, että järjestelmä samalla myös kannustaisi kuntia taloudelliseen ja toiminnalliseen tehokkuuteen.

Eriytymiskehitys on johtanut kuntien toiminnan ja talouden näkökulmasta hyvin erisuuntaisiin ja -asteisiin muospaineisiin. Suurissa ja kasvavissa kunnissa investointipaineet ovat kovat, kun taas pienenevien lapsi- ja nuorisoioluokkien kunnissa varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden tarve laskee ja haasteena on sopeuttaa sekä palveluverkkoa että toimintaa vastaamaan pienenevää palvelutarvetta.

Vuoden 2023 alussa voimaan tullut sosiaali- ja terveystalouden uudistus tuo myös osaltaan näkyväksi, kuinka suuriksi erot kuntien meno- ja tulo- rakenteissa ovat ehtineet kasvaa ennen uudistuksen toimeenpanoa. Jotta poikkeamat kunnalta uudistuksessa siirtyvien kustannusten ja tulojen määrässä eivät aiheuttaisi merkittäviä muutoksia kunnan talouden tasapainoon, uudistuksen vaikutuksia tasataan voimakkaasti valtionosuuksiin sisältyvillä rahoituselementeillä. Tämän seurauksena verotulojen ja valtionosuuksien painoarvot kuntakohtaisessa verorahoituksessa ovat muuttuneet vuoden 2023 alusta alkaen merkittävästi.

Verorahoituksen rakenteen muutokset edellyttävät uudenlaista talouden suunnittelua kunnissa. Monien pienten, matalan syntyvyyden vanhusväestövaltaisten kuntien, verorahoitus muuttuu uudistuksen myötä valtionosuuspainotteisesta pääosin omiin verotuloihin perustuvaksi. Tällaiset kunnat ovat aikaisempaa riippuvaisempia omien verotulojensa kehityksestä, ja huolena on, että työikäisen väestön määrän väheneminen heikentää näiden kuntien tulojen kehitystä. Vastaavasti aikaisemmin suhteellisen vähän valtionosuuksia saaneet suuret ja kasvavat kunnat ovat keskimäärin aikaisempaa riippuvaisempia valtionosuuksien kehityksestä. Kasvavien kuntien tulisi toteuttaa väestönkasvun vaatimat investoinnit kestäväällä tavalla tilanteessa, jossa tulopohja kasvaa viiveellä suhteessa väestön palvelutarpeeseen.

Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjestää lakisääteisiä palveluita. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden pieneneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin. Esimerkkinä tästä voidaan nähdä vuodesta 2025 voimaan astuva TE-uudistus. Uutta lakisääteistä tehtävää koskeva lainsäädäntö velvoittaa kuntia järjestämään palvelut yhteistyössä leveämpien hartioiden saavuttamiseksi ja kustannusten kasvun hillitsemiseksi.

Ohjelmassa on huomioitu TE-palvelu-uudistus ja tarkentunut arvio sote-uudistuksen vaikutuksista

Tässä kuntatalousohjelmassa ja kevään 2023 julkisen talouden suunnitelmassa on huomioitu ensimmäistä kertaa työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisvastuun sekä työttömyysturvan laajennetun rahoitusvastuun siirron vaikutukset kuntien talouteen ja rahoitukseen. Uudistuksen voimaantulovaiheessa kuntien kustannukset kasvavat noin 840 milj. eurolla. Lisäksi kunnille muodostuu jatkossakin kustannuksia palkkatuetusta työllistamisestä, jonka valtionrahoitus siirtyy valtionavustuksesta osaksi peruspalveluiden valtionosuutta. Kokonaisuudessaan uudistus lisää kuntien valtionosuuksia noin 900 milj. eurolla. Valtionosuus TE-palveluiden järjestämiseen kohdennetaan kuntiin työikäisen väestön sekä työttömien määrän perusteella. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan kokonaisuudessaan 2,7 mrd. euroa vuonna 2024 ja 3,7 mrd. euroa kehyskauden lopussa vuonna 2027.

Myös arvio sote-uudistuksen vaikutuksista on tarkentunut vuoden 2022 tilinpäätösarvioiden valmistumisen myötä. Tilastokeskuksen kunnille tekemän tiedonkeruun perusteella hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset kasvaisivat tilinpäätöksissä noin 567 milj. eurolla verrattuna vuoden 2022 talousarviotietoihin. Kuitenkin myös arviot vuoden 2022 yhteisöveron ja kunnallisveron tuotoista ovat kasvaneet edellisen kuntatalousohjelman arvioihin verrattuna. Siirtyvät kustannukset ja tulot täsmäytetään valtionosuuksien avulla yhtä suuriksi. Kuntien peruspalvelujen kohdistuisi nykytiedoin noin 99 milj. euron lisäsiirtotarve. Siirtolaskelmat tarkentuvat vielä lopullisten tilinpäätöstietojen myötä ja päivitetään lopullisiksi marraskuussa 2023, kun vuoden 2022 verotus on valmistunut.

Kuntatalouden tulojen ja menojen välinen epätasapaino kasvaa hieman kehyskaudella

Kuntatalousohjelman sisältämä kuntatalouden kehitysarvio on laadittu valtiovarainministeriön kansantalousosastolla painelaskelmana, jossa ei tehdä oletuksia kuntien omista sopeutustoimenpiteistä eikä veroprosenttien muutoksista tuleville vuosille. Valtion toimet otetaan huomioon julkisen talouden suunnitelman mukaisesti. Vaalikauden päättyessä laadittavat julkisen talouden suunnitelma ja kuntatalousohjelma ovat luonteeltaan teknisiä, eli ne eivät sisällä tulevalle vaalikaudelle uusia poliittisia linjauksia, vaan perustuvat voimassa olevaan lainsäädäntöön. Näin ollen kuntatalouden kehitysarvio on yleiseen talous- ja väestökehitykseen perustuva ura, joka muodostaa pohjan tulevan vaalikauden kuntapolitiikalle.

Kuntatalouden vuosi 2023 näyttää ennätysellisen vahvalta. Kuntataloutta vahvistavat väliaikaisesti sote-uudistukseen liittyvät niin sanotut verohännät, kun sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Ensi vuoteen verrattuna kunnille kertyy tänä vuonna noin 1,1 mrd. euroa enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja. Vuosikate riittää selvästi kattamaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirta on noin 0,6 mrd. euroa positiivinen.

Kuntatalouden menot pysyvät kehysvuosina 2024–2027 hieman tuloja suurempina. Vuosikate riittää kattamaan poistot kaikkina tarkasteluvuosina painelaskelmassa. Toiminnan ja investointien rahavirta on -0,4 mrd. euroa vuonna 2024 ja heikkenee vähitellen -0,6 mrd. euroon vuoteen 2027 mennessä. Tulojen ja menojen epätasapaino korostaa palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeyttä.

Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi kasvaa keskimäärin 3,3 prosenttia vuosina 2024–2027. Inflaation ennustetaan vaimenevan kuluvana vuonna ja olevan kehyskaudella keskimäärin 2 prosenttia. Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat kuitenkin henkilöstökustannukset, joita kasvattavat sopimuskorotukset. Lisäksi palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma nostaa kunta-alan palkkoja vuosina 2023–2027.

Nopeasti kasvavien sosiaali- ja terveystenonon siirtyminen pois kuntien vastuulta helpottaa kuntatalouden pitkän aikavälin menopaineita. Toimintamenojen kasvupainetta alentavat myös syntyvyyden laskusta aiheutuva palvelutarpeen lasku sekä useiden kuluvan hallituskauden aikana toimeenpantujen määräaikaisten toimien päätyminen. Toisaalta Ukrainasta sotaa paenneiden auttamiseen tarvittavien panostusten arvioidaan kasvavan muun muassa varhaiskasvatuksessa ja perusopetukseen valmistavassa opetuksessa sekä kotouttamispalveluissa. Hallitusohjelman toimien ja Ukrainasta sotaa paenneiden palveluiden järjestäminen näkyvät vastaavasti myös kuntien tuloissa niistä aiheutuneiden kulujen kompensoinnin mukaisesti.

Kuntien valtionosuuksien kasvu jää tarkasteluvuosina varsin maltilliseksi lukuun ottamatta vuotta 2025, jolloin TE-palvelu-uudistus lisää kuntien valtionosuuksia noin 900 milj. eurolla. Uudistus laajentaa kuntien tehtäväkenttää ja kasvattaa myös kuntatalouden toimintamenoja. Uudistuksen myötä kuntien henkilöstömäärä kasvaa noin neljällä tuhannella henkilötyövuodella.

Kuntatalouden lainakannan kasvuvauhti hidastuu selkeästi viime vuosikymmenen keskimääräiseen kasvuvauhtiin verrattuna. Lainakanta kasvaa kuluvan vuoden vajaasta 19 mrd. eurosta tarkastelujakson lopulla 20,4 mrd. euroon. Kasvukeskusten investointipaineet, koko maan laajuinen korjausvelka ja vihreä siirtymä pitävät investoinnit korkealla tasolla kehyskaudella. Lisäksi yleinen korkotason nousu välittyy tulevana vuosina myös kuntatalouteen lisäkustannuksiksi kiristäen kuntien taloutta.

Rahoitusperiaatteen toteutumisen arviointi kuntakokoryhmittäin

Kuntatalousohjelmassa kuntien rahoitusaseman muutosta arvioidaan koko maan näkymien ohella myös kuntakokoryhmittäin. Kuntien rahoituksen tasapainotilaa mitataan toiminnan ja investointien rahavirran avulla.

Ohjelmaa varten valmistellun kuntakohtaisen painelaskelman perusteella toiminnan ja investointien rahavirta on vahva lähes kaikissa kuntakokoryhmissä vuonna 2023, mutta heikkenee jo vuoteen 2024 tultaessa. Vuotta 2023 selittää pitkälti vahvat verotulot ja erityisesti kunnallisverotulot, joissa näkyy vielä aikaisempien vuosien veroprosenteilla maksuunpannut verot. Kunnallisveroennusteeseen liittyy kuitenkin koko ennustekaudella huomattavaa epävarmuutta muun muassa siksi, että viimeisin valmistunut verotus on koronan vuoksi poikkeukselliselta vuodelta 2021. Kehyskauden lopussa toiminnan ja investointien rahavirta on negatiivinen lähes kaikissa kuntakokoryhmissä.

Kunnallisveron laskennallinen korotuspaine pysyy maltillisena koko tarkastelukauden aikana koko maan tasolla. Kuntakokoryhmittäin tarkasteluna joissakin kuntakokoryhmissä on myös mahdollisuutta alentaa laskennallista veroprosenttia yksittäisinä vuosina. Vuonna 2023 negatiivisen vuosikatteen kuntia on vain muutama, mutta kehyskauden loppua kohti määrä nousee erityisesti pienissä kuntakokoryhmissä. Lisäksi tilannetta voi pahentaa veropohjan heikkeneminen, mikä muodostaa uhkan varsinkin pienemmissä kuntakokoryhmissä, jos demografia- ja muuttotappiokehitys jatkuvat väestöennustetun kaltaisina. Myös niiden kuntien määrä, joiden taseessa on kertynyt alijäämää, kasvaa kehyskauden loppua kohden.

Kuntatalouteen vaikuttaa kehyskaudella kaksi suurta uudistusta ja monta epävarmuutta aiheuttavaa muutostekijää. Sote-uudistuksen jälkeen vahvasti sivistykseen painottuvien kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintaansa pienevän palvelutarpeen vaatimalla tavalla kaventuvat. Kehyskaudelle osuvat myös sote-siirron täsmäytys valtionosuuksiin sekä TE-uudistuksen voimaantulo. TE-uudistus on nyt otettu huomioon painelaskelmassa ensimmäistä kertaa vuodesta 2025 lähtien.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja sen mahdolliset vaikutukset talouteen sekä yleinen maailmanmarkkinatilanne aiheuttavat kehitysarvioihin edelleen epävarmuutta. Lisäksi riskinä on, että hintojen nousun ja korkoympäristössä tapahtuvien muutosten vaikutukset ovat oletettua suuremmat. Vaikutukset näkyvät kuntataloudessa viiveellä ja muutokset voivat myös kohdella erilaisia kunnia kuntia eri tavoin. Kuntakokoryhmittäisiin sekä kuntakohtaisiin kehityksiin tuleekin suhtautua varovaisesti ja pitkälle meneviä tulkintoja välttäen. Tarkastelu kuvaa kuitenkin erikokoisten kuntien talouden kehityksen suuntaa ja tilaa.

Lähde: Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027/kevät 2023

Uuden hallitusohjelman kuntalinjaukset (Kuntaliitto)

- Sääntelyn keventäminen – myös kokeiluohjelma mukana
 - Eriytymiskehityksen ja erilaisten ratkaisujen salliminen
- Rahoitusjärjestelmä uudistetaan
 - Kuntiin ei kohdistu suuria rahoitusleikkauksia. Kuntien osuus sopeutustoimista pieniä.
 - Kiinteistöverouudistus etenee
 - Kuntatalouteen vaikuttavat päätökset kompensoidaan
- Kunta-HVA yhteistyöhön ja yhdyspinnoilla tapahtuvaan toimintaan joustoa palveluiden järjestämiseen.
 - Paikallinen sopiminen tehtävien järjestämisestä mahdollistetaan.
- Sidosyksikön hyödyntämisen rajaaminen
 - Sidosyksikön vähimmäisomistus 10 % huomioiden yleinen etu.
 - Sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.
 - Kuntaliitto vastustanut mekaanista vähimmäisomistusprosenttia. Mihin tapauksiin sovelletaan? vaikeita rajoituksia.
- Hallitus edistää asukkaiden palveluiden laadun ja yhdenvertaisuuden toteutumista varmistamalla, että palveluista vastuuta kantavat kunnat ovat taloudellisesti elinvoimaisia.
- Kriisikuntakriteereiden tehokkuutta arvioidaan hallituskauden aikana.
- Kuntakoon kasvuun suhtaudutaan myönteisesti.
- Jokaisen kunnan on pystyttävä tarjoamaan perustuslain mukaisesti peruspalvelut erityisesti sivistyspalveluissa.
- Hallitus vahvistaa kaikkien lasten sivistyksellisten perusoikeuksien yhdenvertaista toteutumista. Vastuu koulutuspalveluista edellyttää riittävän laajaa väestöpohjaa. Tämä voi toteutua koulutuksen järjestäjätahon hakeutumisella joko järjestämis yhteistyöhön kuntalain sallimien yhteistoiminnan keinoin tai kuntaliitokseen.
- Digitalisaatio
 - Laaja lainsäädännön poikkihallinnollinen uudistusohjelma, jossa tunnistetaan ja kumotaan norminpurun hengessä digitalisaatiota estävät tai vaikeuttavat säädökset.
 - Hallitus toteuttaa kansallisen tietosuojalainsäädännön kokonaisuudistuksen.
 - Tiedon liikkuminen, pilvipalvelut, "haittaavien normien purku"
 - Säädetään hallinnolliset sakot tietosuojaloukkauksista koskemaan myös julkista sektoria.

- Demokratia
 - Selvitys liittyen eri tasoilla tehtävän päätöksenteon mahdolliseen päällekkäisyyteen ja jääviyskysymyksiin sekä kunnan ja hyvinvointialueen työntekijöiden osallistumiseen kunta- ja aluehallitusten ja niiden alaisten lautakuntien työhön. Selvitys valmistuu keväällä 2025.
- Julkisiin hankintoihin kohdistuvia kirjauksia on useita.
 - Esim. Yksi tarjous – uusi kilpailutus, EU-hankinnoissa hankinta jaettava osiin 5 ellei erityisiä syitä, lisää sanktioita, KKV:n valvontarooli vahvistuu.

Kuntatalous

- Julkinen talous huomioidaan kokonaisuutena osaoptimointien välttämiseksi
- Kuntiin kohdistuvat sopeuttamistoimet näyttäisivät maltillisilta
 - Leikkauksia valtionosuuksiin (1% indeksijarru vuosille 2024–2028)
 - Lisärahoitusta mm. perusopetukseen
- Rahoitusjärjestelmää uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia
 - Rahoitusta vahvistettaessa painotetaan yleiskatteellisia valtionosuuksia valtionavustusten sijaan, uudistuksen reunaehdot kirjattu väljästi
 - Negatiivisten valtionosuuksien määräaikainen pikakorjaus "arvioidaan"
- Kiinteistöverouudistus etenee, myös alarajoja nostetaan

Vaatii tarkennuksia:

- "Kuntien ei enää tarvitse rahoittaa sellaisia lakisääteisiä tehtäviä, jotka kuuluvat hyvinvointialueiden vastuulle." Poistuuko siis perustoimeentulon rahoitusvastuu kunnilta?
- Asumistuen osittaisen rahoitusvastuun siirtoa kunnille selvitetään
- Nettovaikutuksia kuntatalouteen vielä vaikea arvioida.

Verotukseen liittyviä linjauksia

- Tuloveron kevennykset, vaikutus kunnille -30 M€
 - Tarkistetaan kaivosmineraaliveron tasoa puoliväliriihestä eteenpäin ja asetetaan toinen veroluokka • Kaikkien veronsaajien osalta verotuloja lisäävä vaikutus 15 M€, kuntien osalta 9 M€ • Metallimalmien veroprosentti 0,6 > 0,9. Kullan 0,9 > 1,5
 - Korotetaan metsävähennystä 15 %-yksiköllä (vaikutusta kuntien verotuloihin ei ole arvioitu)
- Kiinteistöverotuksen arvostamisuudistus toteutetaan
 - Merkittävin kuntien verotuloihin liittyvä muutos olisi maapohjan eriyttäminen omalle veroprosentilleen yleisestä kiinteistöveroprosentista ja alarajan korottaminen 0,93 % > 1,30 %. Vaikutus verotuottoihin olisi 110 M€
 - Selvitetään Suomen talousalueella olevien merituulivoimaloiden verokohtelu. Lisäksi selvitetään merituulivoimaloiden kiinteistöverotuksen asema suhteessa maatuulivoimaloihin.
 - Tarkistetaan aurinkovoimaloiden rakennelmien verotusarvojen määrittelyn ajantasaisuus varmistaen, ettei aurinkovoimalaan kohdistu suhteettomasti tuulivoimaa suurempi kiinteistövero.

- Selvitetään ja mahdollisuuksien mukaan toteutetaan korkovähennysoikeuden rajoituksen infrastruktuuripoikkeuksen laajennus suurten energiahankkeiden osalta.

2. MYNÄMÄEN KUNNAN VUODEN 2024 TALOUSARVIO JA VUOSIEN 2025–2026 TALOUSSUUNNITELMA

2.1. Mynämäen kunnan taloudellinen tilanne

Kunnan talous oli alijäämäinen joka vuosi 2011–2015 vaikka saaman aikaan kunnan tuloveroprosenttia korotettiin 1,5 %-yksikköä vuoteen 2015 mennessä.

Vuosi 2016 oli noin 160.000 euroa ylijäämäinen. Vuosi 2017 oli noin 10,9 milj. euroa ylijäämäinen vesihuoltolaitoksen myyntivoittokirjauksen takia. Ilman myyntivoittoa tulos olisi ollut noin 870.000 euroa ylijäämäinen. Vuodet 2018 ja 2019 olivat huomattavan alijäämäisiä.

Kuntien saamien koronatukien takia ja Mynämäen saaman harkinnanvaraisen valtionosuuden takia kunnan vuoden 2020 tulos oli 2,1 milj. euroa ylijäämäinen. Vuoden 2021 tulos oli noin 0,3 milj. euroa alijäämäinen. Vuonna 2021 koronatukea saatiin noin 1,0 milj. euroa. Vuoden 2022 tulos oli noin 780.000 € ylijäämäinen. Vuonna 2022 koronatukea saatiin noin 520.000 €.

Mynämäen kunnan vuoden 2022 tilinpäätöksessä taseessa on ylijäämää noin 4,8 milj. euroa.

2.2. Sote-uudistus, TE2024 -uudistus ja muut Mynämäen kunnan talouteen vaikuttavat tekijät

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että kunnan asukkaiden tarvitsemat lakisääteiset peruspalvelut voidaan järjestää. Talouden suunnittelun tavoitteena on vakaan talouden turvaaminen ja vuosikatteen saaminen vähintään poistojen tasolle. Investoinnit eivät saa aiheuttaa hallitsematonta käyttökustannusten ja lainamäärän nousua.

Valtiovarainministeriö laatii laskelmaluonnoksen siirron vaikutuksista kuntien talouteen elokuun 2023 loppuun mennessä. Laskelma perustuu kuntien Valtiokonttorille raportoiimiin vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöstietoihin sekä kesäkuun lopussa 2023 annettujen asetusten nojalla oikaistaviin tietoihin (mm. sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimitilojen ja kiinteistöjen mahdolliset luovutusvoitot ja -tappiot sekä osakkeiden ja osuuksien luovutusvoitot ja -tappiot). Lopullinen siirtolaskelma määrittää sen, kuinka paljon rahoitusta kunnat ja hyvinvointialueet saavat valtiolta vuodesta 2024 lukien ja samalla oikaistaan takautuvasti myös vuoden 2023 rahoitusta. Mynämäen vuoden 2024 talousarvion raamissa valtionosuudet on Kuntaliiton ja VM:n viimeisimmän eli huhtikuun laskelman mukaiset.

Vuoden 2025 alusta TE-palvelut siirtyvät kuntien muodostaminen työllisyysalueiden vastattavaksi. Mynämäen kunta kuuluu 23 kunnan muodostamaan Turun työllisyysalueeseen. Valtio korvaa siirrosta eli lisätehtävistä aiheutuneet kustannukset kunnille valtionosuuksina peruspalvelujen valtionosuuden yhteydessä. Kuntien valtionosuuksien määrästä ei ole vielä tietoa. Uudistus ei vaikuta vielä vuoden 2024 raamiin.

Verotulojen ennuste on kuvattu kohdassa 2.7.

Valtionosuudet on kuvattu kohdassa 2.8.

Henkilöstömenoihin vaikuttaa 1.5.2022 voimaan tulleet virka- ja työehtosopimukset ja kunta-alalle sovittu palkkaohjelma. Sopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Henkilöstömenojen budjetointi on kohdassa 2.7.

2.3. Kuntastrategia ja tavoitteet

Kunnanvaltuusto hyväksyi syksyllä 2023 kunnan strategian päivityksen. Kunnanhallitus ja lautakunnat asettavat talousarviossa omat tavoitteensa siten, että ne on suoraan johdettu koko kunnan strategisista tavoitteista. Pohjalomake on liitteenä 1 (mallina yleishallinto-tulosalue). Lomakkeessa on strategian mukaiset tavoitteet.

Hallintokuntien on edelleen kiinnitettävä huomiota tavoitteiden selkeyteen ja mitattavuuteen. Tavoitteet on asetettava niin, että ne kuvaavat palvelutuotantoa ja ovat luotettavasti mitattavissa ja edelleen talouskatsauksissa ja tilinpäätöksessä raportoitavissa. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on myös määriteltävä toimintaa kuvaavat oleelliset suoritteet ja tunnusluvut numeroina.

Vuoden 2024 talousarviossa tulee asettaa toiminnalliset tavoitteet konserniyhteisöistä ainakin Mynämäen YritysVoima Oy:lle, Mynämäen Vesihuolto Oy:lle ja Ki Oy Mynämäen Häävuorentie 5:lle.

2.4. Kriisikuntakriteerit ja ns. keltaiset valot

Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan kriteerejä uudistettiin vuonna 2019. Raja-arvoja sovelletaan alkaen vuonna 2022 vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösten tunnuslukujen perusteella.

Uusien kriteerien mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää:

- jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää 110 §:n 3 momentissa säädetyssä määräajassa (*ei muutosta aiempaan*).
- jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa (*ei muutosta aiempaan*).

TAI (kaikkien kohtien täytyttävä)

- jos rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet kaikki seuraavat raja-arvot
 1. kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %;
 2. kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti;
 3. asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla;
 4. konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Mynämäen kunnan kriisikuntakriteerien tunnusluvut

TP 2021 TP 2022

<i>Kunnan taseen alijäämää</i>	ei alijäämää	
<i>Konsernitilinpäätöksen alijäämä</i>	658 €/as	688 €/as
<i>Kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 %</i>	48,9 %	49,1
<i>Kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti</i>		
Mynämäen veroprosentti	21,25 %	21,25 %
Kaikkien kuntien painotettu	19,97 %	20,01 %

Sote-uudistuksen yhteydessä kaikkien kuntien tuloveroprosenttia leikattiin vuodelle 2023 12,64 %-yksikköä: Mynämäen kunnan tuloveroprosentiksi jäi 8,61 %.

Asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla

Mynämäen vastuut	6 189 €	6 189 €
Kaikki kunnat	tietoa ei saatavilla	

<i>Kunnan konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8</i>	0,63	0,59
---	------	------

Ns. keltaiset valot

Kuntalaissa määritellään tunnuslukujen raja-arvot, jotka kuvaavat kunnan erityisen vaikeaa taloudellista asemaa. Kunnan olisi tarpeen tunnistaa myös tilanteet, joissa kunta on lähellä raja-arvon täyttymistä. Lakia koskevassa hallituksen esityksessä on esitetty myös alla olevat väljemmät raja-arvot (ns. keltaiset valot), jotka eivät vielä johda arviointimenettelyn käynnistämiseen, mutta joiden täytyttyessä kunnan tulisi kiinnittää erityistä huomioita taloutensa kehitykseen ja analysointiin.

- Konsernin kertynyt alijäämä vähintään 500 €/as
- Konsernin vuosikateprosentti poistoista alle 100
- Tuloveroprosentti 1,5 %-yks. yli keskimääräisen
- Konsernin lainat ja vastuut 25 % yli keskimääräisen
- Konsernin laskennallinen lainanhoitokate alle 1,0

Arviointimenettelyä ei voida käynnistää yllä mainittujen raja-arvojen (keltaiset valot) täytyttyessä.

2.5. Talousarvion sitovuus

Talousarvio ja -suunnitelma on tulosaluetasolla bruttositova. Taloushallintoyksikkö on aiemmin ollut taseyksikkönä nettositova. Taloushallintoyksikkö hoitaa vain Mynämäen

kunnan taloushallinnon ja palkanlaskennan. Määrärahat sisältyvät yleishallinto-tulosalueen määrärahoihin. Sitovuustaso on liitteenä 2.

2.6. Henkilöstömenot

Nykyiset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 30.4.2025 saakka. Lisäksi kunta-alalla palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma vuosille 2023-2027. Kunta-alan palkat korottuivat keväällä 2023 eräiden muiden sopimusalojen palkkaratkaisun takia (ns. perälauta). Sopimuskauden palkankorotukset ovat pääsääntöisesti sopimusalasta riippuen:

1.6.2024 alkaen

yleiskorotus 2,27 % (1,5 % + ns. perälauta 0,77 %)

paikallinen järjestelyerä 0,73 % (0,4 % + 0,33 %)

kehittämisohjelma 0,6 %

vuoden 2024 korotusten vaikutus kesäkuun alusta on yhteensä 2,10 %

1.6.2025 alkaen

kehittämisohjelman paikallinen järjestelyerä 0,8 %

vaikutus kesäkuun alusta 0,42 %

vuonna 2026

kehittämisohjelman paikallinen järjestelyerä 0,8 %

vaikutus kesäkuun alusta 0,42 %

Vuosien 2025 ja 2026 yleiskorotuksista ja muista kuin kehittämisohjelman mukaisista korotuksista ei ole vielä tietoa.

Palkkaperusteinen eläkemaksu muodostuu kaikille Kuntien eläkevakuutuksen (Keva) jäsenyhteisöille saman suuruisesta työansiopohjaisesta eläkemaksusta ja jäsenyhteisöittäin vaihtelevasta työkyvyttömyyseläkemaksusta. Keva ilmoittaa ennakkotiedon prosentista budjetointia varten. Vuoden 2024 ennakkotieto työnantajan osuudesta on noin 16,4 %. Lopullinen prosentti vahvistuu marraskuussa.

Eläkemenoperusteinen maksu poistui vuoden 2023 alusta ja tilalle tuli tasausmaksu. Tasaus maksu jaetaan kuntien ja hyvinvointialueiden osuuksiin vuoden 2023 toteutuvien palkkasummien suhteessa. Tasausmaksusta arviolta 55% kohdistuu hyvinvointialueille ja 45% kunnille. Kevan ennakkoilmoituksen mukaan Mynämäen kunnan tasausmaksun arvioitu määrä vuonna 2024 on noin 435.000 € (vuonna 2023 noin 452.000 €).

2.7. Verotulot

Sote-uudistuksen takia kuntien tuloveron tuotto muuttui merkittävästi. Sote-palvelut ja niiden kustannukset siirtyivät hyvinvointialueiden vastattavaksi ja palvelujen rahoittamiseksi kaikkien kuntien tuloveroprosenttia leikataan 12,64 %-yksiköllä. Mynämäen kunnan tuloveroprosentiksi jää 8,61 %. Kunnat eivät saaneet muuttaa tuloveroprosenttia vuodelle 2023.

Kuntaliiton viimeisimmän eli huhtikuun ennustekehikon mukaan Mynämäen kunnan verotulot ovat vuosina 2023–2026 seuraavat:

TILIVUOSI	2023**	2024**	2025**	2026**
Verolaji				
Kunnallisvero	13 354	12 971	13 252	13 634
<i>Muutos %</i>	-50,2	-2,9	2,2	2,9
Yhteisövero	1 240	1 052	1 124	1 180
<i>Muutos %</i>	-33,0	-15,1	6,8	5,0
Kiinteistövero	1 979	1 987	1 987	1 987
<i>Muutos %</i>	7,3	0,4	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	16 573	16 010	16 362	16 801
<i>Muutos %</i>	-45,7	-3,4	2,2	2,7

Vuonna 2023 ja myös muutamia vuosia sen jälkeen kunnan tuloveroa tilittyy myös aikaisemmilta vuosilta silloin voimassa olleen tuloveroprosentin mukaan. Tämän vuoksi tuloveron tuotto vähenee alkuvuosina uudistuksen jälkeen. Kunnille tilitetään tuloveroa seitsemältä vuodelta taaksepäin. Viimeisinä vuosina vaikutus on vähäinen.

Seuraava ennustekehikko saadaan elokuun 2023 loppupuolella.

Sote-uudistuksen yhteydessä myös kuntien **yhteisöveron** jako-osuutta leikattiin noin 10 %-yksiköllä. Vuonna 2022 jako-osuus oli 33,46 % ja vuonna 2023 noin 23,91 %. Vuoden jako-osuus on 23,67 % (huhtikuun kehikko).

Valtiovarainministeriö käynnisti vuonna 2016 kiinteistöverotuksen uudistamishankkeen. Syyskuussa 2022 Sanna Marinin hallitus päätti, että uudistukseen liittyvää lainsäädäntöä ei viedä eduskunnan käsittelyyn silloisen hallituksen toimikaudella.

Orpon hallituksen hallitusohjelmassa todetaan, että ”hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkällä siirtymäajoilla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille.” Uudistuksen sisällöstä ja aikataulusta ei ole vielä tarkempaa tietoa.

2.8. Valtionosuudet

Sote-uudistuksen takia myös kuntien valtionosuudet muuttivat merkittävästi, koska sote-palvelut ja niiden kustannukset siirtyivät hyvinvointialueiden vastattavaksi. Sotepalveluihin kohdistuvat valtionosuudet jäivät kunnilta pois. Mynämäen kunnan valtionosuudet vähenivät vuodesta 2022 vuoteen 2023 noin 15,0 milj. euroa.

Kuntaliiton laskelman 6.4.2023 mukaan Mynämäen kunnan vuoden 2024 valtionosuudet ovat 4.928.620 €.

Sote-uudistuksen lopullisia laskelmia ei ole vielä käytettävissä.

3 VUODEN 2024 TALOUSARVION RAAMI

Alla oleva vuoden 2024 talousarvion raami tämän hetken tietojen mukaan. Varhan kunnalle maksamat vuokratulot on raamissa uusien vuokrasopimusten mukaisesti.

Käyttöomaisuuden myyntivoittoja on raamissa 200.000 € ja puunmyyntituloja samoin 200.000 €.

Raamissa on huomioitu palkankorotus varaus 2,5 %. Sisäiset vuokramenot nousevat vuodesta 2023 noin 400.000 € ja nousu on huomioitu raamissa. Suurin vaikutus on sivistystoimeen.

Verotulot on Kuntaliiton huhtikuun kehikon mukainen ja valtionosuudet Kuntaliiton ja VM:n huhtikuun laskelman mukaiset.

TULOSLASKELMA	TP 2022	TA 2023	RAAMI 2024	%
Toimintatuotot	8 468 250	6 628 599	7 572 599	14,2
Toimintakulut	-55 934 010	-24 876 669	-26 323 620	5,8
Toimintakate	-47 465 760	-18 248 070	-18 751 021	2,8
Verotulot	30 494 308	16 709 000	16 010 000	-4,2
Valtionosuudet	19 615 595	4 131 442	4 928 620	19,3
Rahoitustuotot ja -kulut	-118 841	-98 100	-833 100	749,2
Vuosikate	2 525 302	2 494 272	1 354 499	-45,7
Poistot	-1 746 387	-1 826 000	-2 086 000	14,2
Tilikauden tulos	778 915	668 272	-731 501	-209,5

TOIMIELINKOHTAINEN RAAMI 2024

	TP 2022	TA 2023	RAAMI TA 2024	
Keskusvaalilautakunta				
Toiminatuotot	16 762	12 000	25 000	
Toimintakulut	-12 028	-13 909	-28 000	50,3
Toimintakate	4 734	-1 909	-3 000	36,4
Tarkastuslautakunta				
Toiminatuotot				
Toimintakulut	-17 610	-16 704	-18 000	7,2
Toimintakate	-17 610	-16 704	-18 000	7,2
Kunnanhallitus				
Toiminatuotot	1 662 779	511 195	641 195	20,3
Toimintakulut	-32 615 519	-2 284 237	-2 417 038	5,5
Toimintakate	-30 952 740	-1 773 042	-1 775 843	0,2
Kasvatus- ja sivistyslautakunta				
Toiminatuotot	1 657 554	1 375 010	1 375 010	0,0
Toimintakulut	-15 850 229	-16 728 089	-17 605 748	5,0
Toimintakate	-14 192 675	-15 353 079	-16 230 738	5,4
Tekninen lautakunta				
Toiminatuotot	5 131 155	4 730 394	5 531 394	14,5
Toimintakulut	-7 448 624	-5 833 722	-6 254 835	6,7
Toimintakate	-2 317 469	-1 103 328	-723 441	-52,5
Koko kunta yhteensä				
Toiminatuotot	8 468 250	6 628 599	7 572 599	12,5
Toimintakulut	-55 944 010	-24 876 661	-26 323 620	5,5
Toimintakate	-47 475 760	-18 248 062	-18 751 021	2,7

4 AIKATAULU

TEHTÄVÄT	Pvm	VASTUUHENKILÖT
Osastojen investointiehdotukset tekniselle lautakunnalle	ke 25.8.2023 mennessä	osastopäälliköt
Laadintaohje käsitellään johtoryhmässä	ti 8.8.2023	johtoryhmä
Sisäiset erät taloushallintoon (excel-pohjilla)	ti 8.8.2023 klo 15.00 mennessä	tilalaitos ja hallintojohtaja
Talousarvioraami käsitellään kunnanhallituksessa	ma 14.8.2023	
Lomakepohjat valmiina K-asemalla	ma 21.8.2023 mennessä	hallintojohtaja
Sisäiset erät v. 2023 - 2025 RD Budjetoinnissa	ti 15.8.2023 klo 15.00 mennessä	pääkirjanpitäjä
RD Budjetointi avataan käyttäjille	ke 16.8.2023	pääkirjanpitäjä ja hallintojohtaja
Vuoden 2024 kaikki tulot ja menot RD Budjetoinnissa	ma 11.9.2023 klo 12	osastot
Vuosien 2025 - 2026 kaikki tulot ja menot keskitetysti RD Budjetoinnissa	ti 12.9.2023 klo 12	pääkirjanpitäjä ja hallintojohtaja
Vuosien 2025 - 2026 kaikki tulot ja menot korjattu RD Budjetoinnissa	to 14.9.2023 klo 15	osastopäälliköt
Johtoryhmä käsittelee esitykset	ma 26.9.2023	johtoryhmä
Lautakuntien esitykset TA 2024 - 2026	pe 13.10.2023 mennessä	osastopäälliköt sivla 10.10.2023, tela 25.10.2023
Kunnanvaltuuston iltakoulu	ma 23.10.2023	kunnanjohtaja ja osastopäälliköt
Kunnanhallituksen iltakoulu ja käsittelyt	ma 6.11.2023 klo 15 - 17 ma 27.11.2023 (tarvittaessa)	kunnanjohtaja ja osastopäälliköt
Veroproositit valtuustoon	ma 13.11.2023	
Kunnanvaltuusto käsittelee talousarvion	ma 11.12.2023	

5 TALOUSARVION LAADINTAOHJEET HALLINTOKUNNILLE

Vuoden 2024 talousarvion toimielin kohtainen raami on 3. kohdassa. Toimielimet tekevät talousarvioehdotuksen talousarvion sitovuustasolla (kohdassa 2.5) tulosaluekohtaisesti bruttona sote-uudistus huomioiden.

Talousarvion laadinta-aikataulu on 4. kohdassa.

Talousarvio laaditaan RD Budjetointi -ohjelmalla. Käyttöohjeet ovat Intrassa kohdassa Ohjelmat ja niiden ohjeet. Ohjeissa on selostettu myös palkkojen budjetointi. RD Budjetointi toimii Internet Explorer ja Google Chrome -selaimilla.

Vuonna 2024 ei tule muutoksia tilikarttaan. Vuonna 2024 käytetään samoja tilejä kuin vuonna 2023.

5.1. Lautakuntien talousarvioesitykset

Kunnan vuosikatteen tulee olla positiivinen, joten toimintaa täytyy mukauttaa kestäväällä ja vaikuttavalla tavalla.

Lautakuntien talousarvioesitysten tulee sisältää:

1. Käyttötalouden tuloarviot ja määrärahat sekä toiminnalliset tavoitteet, mittarit ja henkilöstömäärä talousarvion sitovuustason mukaisesti liitteen 1 lomakkeella. Sitovuustaso on liitteenä 2.
2. Henkilöstösuunnitelma tulosalueittain vuosille 2024–2026
3. Investointiosan laatii tekninen osasto
 - osastojen on laadittava investointiehdotukset ja esitettävä ne tekniselle johtajalle niin pian kuin mahdollista
 - pienhankintarajan (10.000 €) ylittävät hankintamenot kirjataan investointiosaan.
 - jokaisesta pienhankintarajan ylittävästä investointikohteesta on laadittava hankesuunnitelma (hankesuunnitelmalomake liitteenä 3).
 -

5.2. Sisäisten erien budjetointi

Sisäisen laskutuksen menot ja tulot sisällytetään ko. yksiköiden määrärahoihin ja tuloarvioihin. Sisäiset erät on jo talousarviovaiheessa kyettävä erottamaan ulkoisista tapahtumista, jotta ulkoinen tuloslaskelma pystytään esittämään. Sisäisten erien hinnoista on osastojen sovittava etukäteen.

Kaikki sisäiset erät koko suunnitelmakaudelle tallennetaan taloushallintoyksikön toimesta keskitetyksi RD Budjetointiin. Hallintokunnat eivät siis itse tallenna sisäisiä eriä. RD Budjetoinnissa koodin 2 (sisäiset erät) käyttö on sallittu ainoastaan taloushallintoyksikölle. Hallintokunnat ilmoittavat sisäiset erät pääkirjanpitäjälle erikseen annetun ohjeen mukaisesti.

5.3. Toimintatuottojen budjetointi

Kunnan päätettävissä olevia asiakasmaksuja korotetaan vähintään yleisen kustannustason nousun mukaan ja huomioidaan lainsäädännön mahdollistamat taksojen ja maksujen korotukset. Lautakunnat päättävät itsenäisesti maksujen korotuksista.

Hallintokunnat syöttävät toimintatuotot vain vuoden 2024 osalta. Taloushallinto tallentaa kaikki suunnitelmavuosien 2025–2026 tiedot keskitetysti. Aikataulu on 4. kohdassa aikataulutaulukossa.

5.4. Palkkojen budjetointi

RD Budjetointi -ohjelman ohjeen 4. luvussa on ohjeet palkkojen budjetointiin. RD Budjetoinnissa on valmiina heinäkuussa 2023 kunnan palveluksessa olleet viran- ja toimenhaltijat ja heidän palkkatietonsa. Hallintokuntien tulee tarkistaa, korjata ja täydentää palveluksessa olevien tiedot vuodelle 2024. Heinäkuun 2023 palkat sisältävät kesäkuun 2023 palkankorotukset.

Henkilöstön määrässä on hyödynnettävä luonnollinen poistuma ja sijaisten käyttö on rajoitettava minimiin.

Nykyiset virka- ja työehtosopimukset ovat voimassa 1.5.2022–30.4.2025. Lisäksi kunta-alalla palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma vuosille 2023-2027. Ohjelman sisältämät palkankorotukset on 2.6. –kohdassa.

Palkankorotusvaraus vuodelle 2024 on 2,5 %.

RD Budjetoinnissa valmiina oleviin palkkatietoihin on laskettu palkankorotusvaraus 2,5 %. Henkilöiden oikeat lomarahaprocentit ovat valmiiksi RD Budjetoinnissa. Hallintokunnat laskevat itse 2,5 %:n palkankorotuksen vain lisäämilleen henkilöille tai jos henkilön tehtäväkohtainen palkka on vuonna 2024 eri kuin vuonna 2023.

Hallintokunnat budjetoivat vain vuoden 2024 palkat. Tietojen tulee olla RD Budjetoinnissa ma 11.9.2022 klo 12 mennessä. Sen jälkeen suunnitelmavuosien 2025–2026 palkat tehdään keskitetysti taloushallintoyksikössä.

RD Budjetointiin voi syöttää vuodelle 2024 tietoja muillekin kuin palkkatileille em. aikana.

5.5. Sosiaaliturva- ja eläkevakuutusmaksujen budjetointi

Alla olevassa taulukossa vuoden 2024 JuEL-maksu (ent. KuEL-maksu) ja VaEL-maksu on Kevan ilmoituksen mukainen. Työttömyysvakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu ja ryhmähenkivakuutusmaksu budjetoidaan vuoden 2022 prosenttien mukaisesti. Mikäli prosentit täsmentyvät talousarvion laadinnan aikana, ne korjataan keskitetysti taloushallintoyksikössä.

Taloushallintoyksikkö on syöttänyt RD Budjetointiin tasausmaksun (tili 4101) keskitetysti. Tasausmaksu korvasi eläkemenoperusteisen maksun vuoden 2023 alusta. Muut palkkojen sivukulut RD Budjetointi laskee automaattisesti.

Kuntatyönantajan sotumaksut, %		
Sairausvakuutusmaksu (4151)	1,53 %	
Työttömyysvakuutusmaksu (4160)	1,81 %	ei luottamustoimista
JuEL-maksu (4100)	16,40 %	ei luottamustoimista

VaEL-maksu, osa opettajista (4103)	17,00 %	ei luottamustoimista
Tapaturmavakuutusmaksu (4170)	0,393 %	ei luottamustoimista
Ryhmähenkivakuutusmaksu (4180)	0,061 %	
Kuntatyönantajamaksut yhteensä (JuEL)	20,514 %	
Kuntatyönantajamaksut yhteensä (VaEL)	20,164 %	

5.6. Investointien budjetointi

Hallintokunnat tekevät investointiesitykset tekniselle osastolle 25.8.2023 mennessä liitteen 3 lomakkeella. Tekninen osasto budjetoi investoinnit suoraan RD Budjetointiin. Talousarviokirjaa varten investoinneista tarvitaan myös excel-tilukko.

5.7. Muut budjetointiohjeet

5000-, 6000-, 7000- ja 9000-alkuisille tileille ei saa budjetoida mitään. Hallintokunnat budjetoivat vain 3000- ja 4000-alkuisille tileille.

Hallintokunnat budjetoivat vuoden 2024 toimintatulot ja toimintamenot (samoin kuin palkat) 11.9.2023 klo 12 mennessä. Tämän jälkeen taloushallintoyksikkö tallentaa keskitetysti suunnitelmavuosien 2025–2026 toimintatulot ja toimintamenot ti 12.9.2023 klo 12 mennessä. Osastopäälliköt korjaavat ainakin vuosien 2025 ja 2026 toimintatulot ja toimintamenot to 14.9.2023 klo 15 mennessä. Johtoryhmä käsittelee esitykset ma 26.9.2023.

Lautakuntien talousarvioesitykset ja kaikki talousarvioon ja -suunnitelmaan 2024–2026 liittyvät asiat (mm. käyttösuunnitelmat myöhemmin) kirjataan **Dynastiaan asianumerolla 268**. Asia on avattu Dynastiaan.

Tunnuslukuja laskettaessa käytetään asukaslukuna 7565 (7.8.2023).

Lisätietoja: hallintojohtaja Marja Kärkkäinen, puh. 0440 784 670

Liite 1 Talousarvion käyttötalousosa

Liite 2 Talousarvion sitovuus

Liite 3 Investointien hankesuunnitelma

6. LIITTEET

Liite 1

6.1. Talousarvion käyttötalousosa

Kunnanhallitus

Tulosalue

Yleishallinto

Tilivelvolliset

kunnanjohtaja Carita Maisila
hallintojohtaja Marja Kärkkäinen

Toiminta-ajatus

X

Toiminta suunnitelmakaudella 2024 - 2026

X

Sitovat taloudelliset tavoitteet

Excel-taulukko

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Kasvava, uudistuva ja vetovoimainen kunta	
Tavoitteet 2024	Toteuma 31.12.2024
Tähän kirjoitetaan tavoitteet	
Huolehtiva ja ennakoiva kunta	
Tähän kirjoitetaan tavoitteet	
Yhteisöllinen ja ympäristöarvot huomioiva kunta	
Tavoitteet 2024	Toteuma 31.12.2024
Tähän kirjoitetaan tavoitteet	

Suoritteet ja tunnusluvut

Excel-taulukko

Henkilöstö

Excel-taulukko

6.2. Talousarvion sitovuustaso 2024

KÄYTTÖTALOUSOSA

Käyttötalousosa on valtuustoon nähden **bruttositova** tulosaluetasolla pl. taseyksikkö, joka nettositova valtuustoon nähden.

KUNNANHALLITUS

Keskusvaalilautakunta
Tarkastuslautakunta
Yleishallinto
Ympäristöterveydenhuolto

KASVATUS- JA SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistystoimen hallinto
Varhaiskasvatus
Opetustoimi
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Teknisen toimen hallinto
Tilalaitos
Infra
Rakennusvalvonta ja ympäristötoimi

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Rahoitustuotot ja -kulut (netto)

INVESTOINTIOSA

Investointiosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat

- Kiinteä omaisuus nettomääräisenä
- Talonrakennus (kohteittain > 200.000 €)
- Infrastrukturi
- Vesihuoltolaitos
- Irtain omaisuus nettomääräisenä

RAHOITUSOSA

Rahoitusosassa valtuustoon nähden sitova erä on lainakannan muutokset

6.3. Investointien hankesuunnitelma

INVESTOINTIEN HANKESUUNNITELMA TALOUSARVIOTA JA -SUUNNITELMAA VARTEN (Hankkeen toteuttamista varten tehdään varsinainen hankesuunnitelma)

MITÄ TEHDÄÄN	Hankkeen nimi * kehittämis-, suunnittelu-, tutkimus-, * tuotekehitys-, koulutushanke tai kartoitus-, * selvitys- ja kokeiluhanke
MIKSI TEHDÄÄN	Hankkeen tausta ja tarve * tilannearvio ja ongelmat
MITEN TEHDÄÄN	Hankkeen tavoitteet * mihin pyritään, asetetaan tavoitteet joihin voidaan tehdä lisäyksiä projektin edetessä
KUKA TEKEE	Toteuttajat ja yhteistyötahot * määritellään tehtävien suorittajat ja mahdolliset asiantuntijat ja yhteistyötahot * tehtäväluettelo
MILLOIN TEKEE	Hankkeen aikataulu * tehtäväluettelo
MITÄ MAKSAA	Kustannusarvio * palkat, ostopalvelut, asiantuntijoiden palkkiot, matkakulut, kone- ja laitehankinnat, pienimuotoiset investoinnit, mahdollinen alv % muut kustannukset
KUKA MAKSAA	Rahoitussuunnitelma * kunta, valtio, muu mahdollinen taho

HANKESUUNNITELMA TALOUSARVIOTA JA -SUUNNITELMAA VARTEN

HANKKEEN NIMI

HANKKEEN TAUSTA JA TARVE

HANKKEEN TAVOITTEET

HANKKEEN TOTEUTTAJA(T)

HANKKEEN AIKATAULU/
ARVIOITU ALOITUSAIKA
KESTO, KK

KUSTANNUSARVIO:

KÄYTTÖKUSTANNUKSET:

YHTEYSHENKILÖ:

Nimi	
Puhelin	
Sähköposti	

Hankelomakkeet palautetaan tekniselle johtajalle 25.8.2023 mennessä.